

2. McGehee, N. G. (2014). Volunteer tourism: Evolution, issues and futures. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(6), 847-854.
3. *Niche Tourism. Contemporary issues, trends and cases* / Ed. by M. Novelli. – Elsevier, 2005. – 264 p.
4. Бойко В. Волонтерський туризм: сьогодення і перспективи розвитку // Синергія науки і бізнесу у повоєнному відновленні Херсонщини : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (ХНТУ, 26–28 квітня 2023 р.) у 2-х т. ; Т. 2 / за ред. О. В. Чепелюк. – Одеса : Олді+, 2023. – С. 143-145.
5. Геваковська М. Волонтерський туризм / М. Геваковська // Вісник Львівського університету. Серія географічна. - 2013. - Вип. 43(1). - С. 178-183. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Geograf_2013_43%281%29__24
6. Долинська О.О. Перспективи розвитку волонтерського туризму в Україні / Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту: матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Хмельницький, 21-22 березня 2023 р.). Хмельницький: ХГПА., 2023. С. 26-29.
7. Миронец Д. Волонтерський туризм: проблеми, пошуки, перспективи // Сучасні тенденції розвитку туризму. ВП «МФ КНУКІМ.- 2015. С.66-67.
8. Що таке волонтуризм та до чого тут українські переселенці? Розповідає американець. URL: <https://evacuation.city/articles/212187/scho-take-volonturizm-ta-do-chogotut-ukrainski-pereselenci-rozprovidaye-amerikanec>

УДК 338.48

*Поручинський Володимир Іванович,
к. геогр. н., доцент, доцент кафедри
економічної та соціальної географії
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк*

ОВЕРТУРИЗМ ЯК ОСОБЛИВІСТЬ СУЧАСНОГО УРБОТУРИЗМУ

Туризм в сучасному світі розвивається значно динамічніше за деякі інші галузі світової економіки, випереджаючи за темпами розвитку й світову економіку в цілому. Туристична індустрія впливає на різноманітні сектори економіки – транспорт, зв'язок, торгівлю, будівництво, сільське господарство. Окрім вагомого економічного ефекту, галузь має велике соціальне значення, адже забезпечує оздоровлення і відпочинок людей, сприяє відтворенню робочої сили, виконує важливу розвиваючу роль тощо.

Незважаючи на позитивні сторони функціонування, туристична сфера має і негативні наслідки свого розвитку. Як і економічні сектори, туризм споживає

природні ресурси, створює відходи, загострює екологічні, культурні та соціальні проблеми [2].

Для опису негативних наслідків масового туризму, серед яких забруднення довкілля й порушення природного ландшафту, використовують спеціальний термін – «овертуризм». Явище овертуризму пов'язане з стрімким зростанням популярності певних місць та міст у світі, що привертають до себе все більше і більше уваги як з боку звичайних туристів, так і користувачів соціальних мереж [7].

Туристичне видавництво Fodor назвало 10 найбільш переповнених туристами напрямків у 2023 році. При складанні списку було враховано кілька показників, а саме кількість туристів, які втручаються в місцеве життя та природу, перевантажену інфраструктуру, яка не може впоратись з відвідувачами, ризики забруднення транспортом. Також відзначається надмірне споживання води в готелях.

До списку потрапили Барселона (Іспанія), Париж (Франція), Дубровник (Хорватія), Венеція та Амальфітанське узбережжя (Італія). Також через масовий наплив туристів до списку включили британський Корнуолл.

В цілому ж до десятки найбільш переповнених туристами напрямків у світі належать: берегова лінія Франції; озеро Тахо в Каліфорнії; Антарктида; Барселона, Париж і Дубровник; Венеція та Амальфітанське узбережжя; Корнуолл; Амстердам; Таїланд (Майя Бей, Ко Тао); Мауї на Гаваях; Американський Захід (озера Пауелл і Мід, Арізона, Невада, Каліфорнія, Юта) [5].

Крім того, Всесвітня рада з туризму та подорожей (WTTC) опублікувала звіт, де зазначені міста, які найбільш схильні до овертуризму у найближчі десять років. До Топ-9 міст, **яким загрожує овертуризм в найближчі десять років** увійшли: Куала-Лумпур, Стамбул, Маніла, Джакарта, Каїр, Делі, Бангкок, Богота, Мумбаї та Хошимін [1; 4].

Відповідно багато країн і міст запроваджують обмеження, щодо відвідування туристами. Зокрема, італійська Венеція з 1 червня 2024 року обмежить туристичні групи, що складаються з понад 25 осіб, і заборонить використання гучномовців. Правила поширюються на центр міста та острови Мурано, Бурано і Торчелло. А з весни у Венеції буде випробувана система продажу квитків, коли денні відвідувачі платитимуть 5 євро за вхід в історичний центр міста [6].

У Амстердамі місцева влада заборонила будувати нові готелі, а також збільшила туристичний податок до 6 % за кожну ніч перебування в готелі. Багато французьких міст запровадили обмеження кількості відвідувачів, оскільки ці напрямки переповнені туристами.

Знамените італійське місто Портофіно, в якому проживає всього 400 осіб, але яке постійно відвідують тисячі людей, встановило зони «без тусовок», що забороняють позувати для фотографій, а будь-хто, хто знаходиться в цих місцях з 10:00 ранку до 6:00 вечора, може бути оштрафований на суму до €270 [3].

У містах Японії планують зміцнити транспортну інфраструктуру, за рахунок збільшення автобусів та таксі. Але ціни на них піднімуть. Ще одна ідея – **просувати нетуристичні міста та місця**, щоб знизити навантаження на популярні пам'ятки.

Франція також заявила про намір обмежити кількість відвідувачів деяких туристичних пам'яток і районів. Серед них абатство Мон-Сен-Мішель у Нормандії, острів Бреа, затока Сугітон та Національний скельний парк у Марселі, а також інші пам'ятки.

Стрімкий розвиток урботуризму в умовах овертуризму, який спостерігається в містах світу, викликає ряд проблем, серед яких можна відзначити такі: туристичне перевантаження міст, руйнування багатьох історичних і архітектурних об'єктів та пам'ятників, збільшення обсягу міських відходів, недотримання правил безпеки туристів тощо. Влада багатьох міст, які потерпають від надмірного туризму, застосовують різноманітні заходи щодо

поліпшення ситуації як для туристично інфраструктури, так і для самих жителів міст.

Література:

1. Всесвітня туристична організація. URL: <https://www.unwto.org>
2. Гапоненко Г. І., Василенко А. В. Over- та under-tourism як взаємозалежні явища сучасного глобалізованого свту. Проблеми економіки. 2020. № 1. С. 6-12.
3. Країни ЄС впроваджують обмежувальні заходи для туристів. URL: <https://glavcom.ua/world/observe/krajini-jes-vprovadzhujut-obmezhuvalni-zakhodi-dlja-turistiv-933954.html>
4. Названо міста, яким загрожує овертуризм у найближчі десять років. URL: <https://tsn.ua/tourism/nazvano-mista-yakim-zagrozhuje-overturizm-v-nayblizhchi-desyat-rokiv-1363980.html>
5. Названо напрямки, які найбільше страждають від «овертуризму». URL: <https://dovkola.media>
6. У Венеції з 2024 року стане платне одноденне відвідування міста туристами. URL: <https://suspilne.media/566481-u-venecii-z-2024-roku-stane-platne-odnodenne-vidviduvanna-mista-turistami/>
7. «Overtourism? Understanding and Managing Urban Tourism Growth beyond Perceptions». URL: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284420070>

УДК 338.48.071.2:331.108(477)

*Ткаченко Тетяна Іванівна,
д.е.н., професор кафедри туризму та рекреації
Козоріз Олександр Євгенійович,
аспірант кафедри туризму та рекреації,
Державний торговельно-економічний університет, м. Київ*

ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК І ЗАЙНЯТІСТЬ В ТУРИЗМІ: НАСЛІДКИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Війна, як і будь-яка форма збройного конфлікту або бойових дій, має серйозні негативні наслідки, які відображаються у різних сферах життя країни в цілому та її громадян: демографічній, економічній, екологічній, побутовій тощо. Наслідками повномасштабної війни в Україні є руйнування інфраструктури, спад економічного розвитку, негативні соціально-психологічні впливи та, найболючіше, – демографічні чинники щодо людського потенціалу,